

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIIY TAILIM, FAN VA INNOVATSIYALAR
VAZIRLIGI**

**ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT
O'ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITE'I**

**FALSAFA
FANI BO'YICHA
SILLABUS**

**Bilim sohasi: 200 000 – San'at va gumanitar fanlar
Ta'lim sohasi: 230 000 – Tillar
Ta'lim yo'nalishi: 60230600 – Noshirlik ishi**

Fan/modul kodi <i>F12.04</i>	Fan/modul turi ma'bury	Ta'lim tili o'zbek	Ishlab chiqilgan o'quv yili 2023/2024						
Semestr	Har bir semestrdaagi fan/modulning nomi	ECTS - Kreditlar	Haftalik dars soatlari			O'quv mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)	
			Jami:	ma'ruza	seminar				amaliy
2	Falsafa	4	4	60	30	30	0	60	120
	Jami:	4	4	60	30	30	0	60	120

Fan maqsadi (FM)

Fanning maqsadi mazkur Sillabus asosida tavsiflanadi. Ushbu fan talabalariga tashkilotlarda personalga (gama) rahbarlik qilish amaliy ko'nikmalarini ishlab chiqish uchun nazariy va amaliy asos beradi. Maqsadlar talabalarga quyidagilarni o'rganish imkonini beradi: talabalar dunyoviy, falsafiy va diniy bilimlarni o'rganish asosida, bu bilimlardan ijtimoiy hayotda maqsadli foydalanish va to'g'ri fikrlash mahoratini shakllantirishdan iborat.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Tarbiya fani (302_KL_36)
2.	Milijiy g'oya va ma'naviyat asoslari (302_MM/A_14)
3.	Tarix (302_UE/YT_15)
4.	Dinshunoslik DIN B204

Ta'lim natijalari (TN)

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- dunyo haqidagi eng qadimgi va zamonaviy falsafiy bilimlarni o'rganish asosida professional faoliyatini to'g'ri tashkil etish, ijtimoiy mas'uliyatni oshirish, davlat siyosatiga dahldorlik tuzg'usini shakllantirish; ijtimoiy jarayonlarni mustaqil tahlil qilish, Qadimgi, O'ra asrlar va Yangi davr G'arb falsafasining asosiy g'oyalari, Sharq falsafasining jamiyat taraqqiyotidagi roli, G'arb falsafasi oqimlarining falsafiy mazmun-mohiyatini, G'arb renessansning mohiyati, uning shakllanishiga o'ra asr Sharq ilm-fani va falsafasining ta'sirini, Yangi va eng yangi davr G'arb falsafasining muhim xususiyatlarini bo'yicha *tasavvurga ega bo'lishi*;
- yangi ontologiyaning yo'nalishlari, gen ontologiyasi, bioontologiya, tibbiyot ontologiyasining ijtimoiy ahamiyatini, fizik va falsafiy ontologiyaning o'zaro aloqasi va farqlarini, axborotlashgan jamiyatda texnologiyalardan foydalanishda inson va jamiyat manfaatlarini himoya qilish, tabiat ontologiyasida biosfera va noosferaning o'zini, ijtimoiy ekologiya, ekologik ta'lim va tarbiya *haqida bitishi va ulardan foydalana olishi*;

- internet ijtimoiy tarmoqlarida axborotni tanlash va ulardan foydalanish usullarini egallashi, o'zining kasbiy faoliyatida mustaqil qarorlar qabul qilishi, bakalavriatning mos yo'nalishi bo'yicha raqobatbardosh umumkasbiy tayyorgarlikka ega bo'lishi, kibernetizm, kibernetika, kibernetika

(cyberbully)ga qarshi mafkuraviy immuniteti shakllangan bo'lishi, globallashuv va bargaror taraqqiyotning omillarini, korruptsiyaning global ma'naviy inqiroz oqibati ekanligini bilishi, unga qarshi kurashda dahldorlik tuzg'usi shakllangan bo'lishi, ijtimoiy jarayonlarni prognozlashda olish, tana va ruhiy sog'lik, tafakkur xavfsizligini ta'minlash, sog'lom turmush tarziga rioya qilish, tanqidiy tafakkur imkoniyatlaridan jamiyat bargarorligini ta'minlash, ijtimoiy nazoratni oshirish va shaxsiy mas'uliyatni oshirish maqsadlarida foydalanish bo'yicha *malaka va ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak*.

Talabalarining kreditlarini olish tartibi

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 31-dekabrda 824-sonli qarori bilan tasdiqlangan "OTMlarda o'quv jarayoniga kredit-modul tizimini joriy etish tartibi to'g'risida Nizom"ning 15- va 30-bandalarga asosan falsafa fanidan 2 - semestrda *120 soat o'quv yuklamasini o'zlashtirgan*, fan dasturi (sillabus)da belgilangan baholash tartibiga ko'ra *ijobiy baholani* kasbiy *kompetensiyalarini yelari darajada egallagan* talabaga 2 - semestrda 4 kredit beriladi.

Talaba belgilangan *ta'lim olish natijalariga erisha olmagan taqdirda* kreditlar berilmaydi.

Talabalarining bilimni baholash O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'ra maxsus ta'lim vazirining 2018-yil 9-avgustda 19-2018-son buyrug'i bilan tasdiqlangan "Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimni nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risida"gi Nizom talablari asosida belgilanadi.

Talabalar bilimni nazorat qilish va baholash mezonlari

(Assessments) (talaba o'zlashtirishini baholash jadvali va mezonlari)
Falsafa faniga kunduzgi bakalavr ta'lim yo'nalishlarida 30 soat ma'ruza, 30 soat seminar va 60 mustaqil ta'lim ajratilgan. Universitet nizomi bo'yicha bu 120 soat yuklama hajmiga 4 kredit beriladi. Joriy va oraliq nazoratda talaba jami 50 ball to'plashi mumkin. Talaba yakuniy nazoratda esa 50 ball to'playdi.

JN mezoni:

JN: Talaba seminar mavzu e'jasiga tayyorlanib muhokamada qatnashsa, har bir mavzu uchun **0,5** ball (30 juftlik uchun) va 1 balldan (15 juftlik uchun) berib boriladi, jami **15** ball (30*0,5=15 va 15*1=15) to'playdi hamda **5** ball kreativ fikri uchun beriladi. Har bir seminar mashg'ulotida bita seminar va bita mustaqil ish mavzusini loqshirishi lozim. Sirdqi ta'lim yo'nalishi talabalariga 5 ta mavzu bo'yicha har bir mavzu uchun 4 balldan berib boriladi, jami 20 ball (5*4=20) to'playdi.

JN ballar(20ball) konvertatsiyasi

baho	Ball	o'zlashtirish
"5"	18-20	90-100%
"4"	14-17	70-89,9%
"3"	12-13	60-69,9%
"2"	11	0-59,9%

ON mezoni (30ball)

ON: Oraliq nazorati ma'ruza mashg'uloti tugaganidan so'ng o'tkaziladi. Oraliq nazoratda talabaga test yoki yozma savollar beriladi.

ON ballar konvertatsiyasi

baho	Ball	o'zlashtirish
"5"	27-30	90-100%

"4"	21-26	70-89,9%
"3"	18-20	60-69,9%
"2"	17	0-59,9%

YaN mezonni(50ball)

YaN: Yakuniy nazorat test shaklida o'tkazilsa, talabaga 30 ta test beriladi va har bir to'g'ri javobi uchun 1 baldan beriladi. Jami 30 ball. Agar, yakuniy nazorat yozma ish shaklida o'tkazilsa, talabaga 3 ta savol o'qilgan mavzulardan beriladi va har bir yozma savol javobi uchun 10 ball beriladi. Jami 30 ball. Mustaqil ish topshiriqlaridagi vazifalarni "og'zaki" yozma vas sild shaklida himoya qiladi. Talabaning **nuq** madariyat kreativ fikrlashga va qo'yilgan topshiriqqa **mustaqil yondoshuviga** qarab 20 ball beriladi. Mustaqil ta'limdan jami **20 ball** to'playdi.

YAN ballr konvertatsiyasi

Baho	Ball	o'zlashtirish
"5" baho	45-50	90-100%
"4" baho	35-44	70-89,9%
"3" baho	30-34	60-69,9%
"2" baho	29	0-59,9%

1-Izoh: O'ROO'MTVning 2018 yil 9-avgustidagi 19-2018-son buyruqi OTM talabalar bilimni nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risidagi nizom) **1-jadvali** (baholashni "5" baholik shkaladan 100 ballik shkalaga o'tkazish jadvali) **2-jadval** (Oliy ta'lim talabalar o'zlashtirishini baholash tizimlarini qiyosiy taqqoslash jadvali) **O'zbekiston tizimi** asosan konvertatsiya qilinadi.

2-izoh: VMning 2020 yil 31 dekabrda 824-sonli (OTM ta'lim jarayonini tashkil etish bilan bogliq tizimni takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida) qarori **1-ildovasi** (OTM o'quv jarayoniga kredit modul tizimini joriy etish tartibi to'g'risida nizom) ning 1-bob 1-4 bandi, 4-bob 11-14 bandi, 6-bob 29-30-31 bandi, 8-bob 41 bandiga muvofiq kredit beriladi.

Talabani *oraliq nazorat turi bo'yicha baholashda, uning o'quv mashg'ulolari daromida olgan baholari inobatga olinadi.*

Nazoratlarining o'tkazilishi muddatlari muayyan o'quv yilda tasdiqlangan o'quv jarayoni jadvali asosida tashkil etiladi.

Talabalar o'zlashtirishini baholash tizimlarini qiyosiy taqqoslash

JADVALI

"5" baholik tizimi	Yevropa kredit transfer tizimi (ESTS-Europan Credit Transfer System)	"100" ballik shkala (%)
"5" (a'lo)	"A"	90—100
"4" (yaxshi)	"B"	70—89,9
"3" (qoniqarli)	"C"	
	"D"	60—69,9
	"E"	
	"F"	
"2" (qoniqarsiz)	"F"	0—59,9

Ma'ruza mashg'ulotlarining soatlar bo'yicha taqsimlanishi:

Fan mazmuni		Soat
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M) (2-semestr)		30
1-MODUL. FALSIFA (PHILOSOPHIA)		
M1	Falsafa va uning jamiyat hayotidagi roli	2
M2	Falsafiy tafakkur taraqqiyot bosqichlari: Sharq falsafasi	2
M3	Falsafiy tafakkur taraqqiyot bosqichlari: G'arb falsafasi	2
M4	Borliq (ontologiya) va rivojlanish falsafasi	2
M5	Bilish falsafasi (gnoseologiya)	2
M6	Mantiq	2
M7	Tafakkur shakllari: tushuncha, hukm va xulosa.	2
M8	Jamiyat falsafasi	2
M9	Inson falsafasi (Falsafiy antropologiya)	2
M10	Qadriyatlar falsafasi (aksitologiya)	2
2-MODUL. AXLQQ VA NAFOSAT FALSAFASI. KORRUPSIYA - Hozirgi Zamon Global Muammosi Sifatida		
M11	Axloq falsafasi (Etika)	2
M12	Nafosat falsafasi (Estetika)	2
M13	Globalashuv va bargator taraqqiyot falsafasi	2
M14	Korrupsiyaga qarshi kurashning jahon tajribasi	2
M15	O'zbekistonning korrupsiyaga qarshi kurash siyosati	2
Mashg'ulotlar shakli: seminar mashg'ulot (A) (2-semestr) (list of seminar topics)		
A1	Falsafa va uning jamiyat hayotidagi roli	30
A2	Falsafiy tafakkur taraqqiyot bosqichlari: Sharq falsafasi	2
A3	Falsafiy tafakkur taraqqiyot bosqichlari: G'arb falsafasi	2
A4	Borliq (ontologiya) va rivojlanish falsafasi	2
A5	Bilish falsafasi (gnoseologiya)	2
A6	Mantiq	2
A7	Tafakkur shakllari: tushuncha, hukm va xulosa.	2
A8	Jamiyat falsafasi	2
A9	Inson falsafasi (Falsafiy antropologiya)	2
A10	Qadriyatlar falsafasi (aksitologiya)	2
A11	Axloq falsafasi (Etika)	2
A12	Nafosat falsafasi (Estetika)	2
A13	Globalashuv va bargator taraqqiyot falsafasi	2
A14	Korrupsiyaga qarshi kurashning jahon tajribasi	2
A15	O'zbekistonning korrupsiyaga qarshi kurash siyosati	2

MUSTAQIL TALIM VA MUSTAQIL ISHLAR
(Independent study and independent work)

T/r	Mustaqil ta'lim (MT) (2-semestr) Mavzular nomi	Shakli	s/h
1	Dunyodagining mohiyati, tuzilishi va asosiy funksiyalari.	Og'zaki	2
2	Qadimgi Sharqda asotiriy tasavvurlar va falsafiy bilimlarning paydo bo'lishi.	Yozma	2
3	Ilk o'rti asr Sharq falsafasi va uyg' onish davri.	Slaid	2
4	O'rti asr Sharq falsafasi va uyg' onish davri xususiyatlari.	Og'zaki	2
5	Yangi davr Sharq tasavvufi.	Yozma	2
6	Falsafa va tabiiy ilmiy fanlarda borliqning mohiyatiga oid konsepsiyalar.	Slaid	2

7	Rivojlanishning umumiy qonunlari va kategoriyalari.	Og'zaki	2
8	Hissiy, empirik, nazariy, mantiqiy, intuitiv, bilish darajalarining o'zaro aloqasi va farqi.	Yozma	2
9	Jamiyat taraqqiyotida tarixning mazmuni, yo'nalishlari va konsepsiyalari.	Slaid	2
10	Ommaviy madaniyatning shakllanish tarixi va uning turlari: akslmadaniyat, submadaniyat, populyar madaniyat, ekran madaniyati.	Og'zaki	2
11	Insonni tushunishga dualizm va monizm nuqtai nazaridan yondashuv.	Yozma	2
12	Qadriyat tushunchasining ma'nosi va uning umumiy tavsifi.	Slaid	2
13	Qadriyat nazariyasining shakllanish tarixi.	Og'zaki	2
14	Etkaning mohiyati va ahamiyati.	Yozma	2
15	Zamonaviy axloqiy farbiyada kosmopolitizmga moyillik.	Slaid	2
16	Siyosatda professional etika va yangi axloq siyosati.	Og'zaki	2
17	Olamni virtual va vizual estetik idrok etishning farqlari.	Yozma	2
18	Globallashuv, globalistika va barqaror taraqqiyot jarayonlarining mohiyati.	Slaid	2
19	Barqaror taraqqiyotni ta'minlashda globallashuvning ijobiy va salbiy yo'nalishlari.	Og'zaki	2
20	Global muammolarning mezonlari va darajalari.	Yozma	2
21	Pandemiya - XXI asrning global muammosi va uning oqibatlari.	Slaid	2
22	Korupsiyaga qarshi kurash bo'yicha xalqaro qonunlar va qarorlarning O'zbekistonda ratifikatsiya qilishning ahamiyati, iqtisodiy-siyosiy va ijtimoiy-huquqiy mexanizmlari.	Og'zaki	2
23	Mantiq talakur shakllari va qonunlarini o'rganuvchi fan sohasi sifatida.	Yozma	2
24	Talakkuning mantiqiy shakllari va qonunlari	Slaid	2
25	Tushuncha - predmetlarning umumiy, muhim belgilarini aks ettiruvchi mantiqiy shakl	Og'zaki	2
26	Tushunchalarni bo'lishning maqsadi va tuzilishi.	Yozma	2
27	Xulosa chiqarishning umumiy mantiqiy tavsifi.	Slaid	2
28	Dalillash va ishonch-etiqodning shakllanish jarayoni.	Og'zaki	2
29	O'zbekiston respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning "Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi" kitobida rivojlanish modeli va Uchinchi renessans tushunchalari	Yozma	2
30	Amaniy loyihalar: "Mening olim - mening baxtim"; "Ustozim - hayyotim ehrogi"; "Mening mahallam - mening faxrim"; "Mahallamning olim va ziyoli insonlari"; "Mening hayot falsafam"	Slaid	2
	Jami		60

Aсосiy adabiyotlar

1. Davonov Z., Shermatamedova N., Qahharova M., Nurmatova M., Husanov B., Sultonova A. Falsafa. – Toshkent: TMLI, 2019
2. Madkaya Sh. Shermatamedova N. va boshqalar. Falsafa – o'quv qo'llanmasi. – Toshkent: 2019
3. Mutalimajonova L.A. L.A. Abdulla Sher, Shodimetova G. Axloq falsafasi. – Toshkent: Veshivnespress, 2023
4. Saifnazarov I. Muxitov A., Sultanonov T., Usmonov F. Falsafa. Darslik. – T.: Imovatsion rivojlanish nashriyoti – mavza uyi, 2021. -424 b
5. Saifnazarov I. C., Abduqulloxanova G. C., Ziraqov D. Z. Философия (Логика, Этика, Эстетика). Учебное пособие для высших учебных заведений. ЛАНБЕРТ Академик Publishing RU. 2019. -134 стр.
6. Shermatamedova N. Falsafa. – Toshkent: Idris Abdurauuf Nashr, 2021. 667-b
1. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'lini qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga

O'qish uchun adabiyotlar

1. ko'taramiz. T. I. – Toshkent: O'zbekiston, 2017
2. Mirziyoyev Sh.M. Oqim ustuvorligi va inson ma'rifatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganligi 24 yiliga bag'ishlangan tantanali marosimidagi ma'ruza. – Toshkent: O'zbekiston, 2017.
3. Muxammajonova L.A. Davlat xizmatchisi etikasi va imidi. – Toshkent: Universitet, 2017.
4. Rumiy J. Yeti majlis. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2019
5. Rumiy J. Masnaviy. 40 poytaxtda shax. – Toshkent: Navruz, 2019
6. Y'zbekistonning korruptsiyaga qarshi kurash strategiyasi. / Avlov B., Muxitov A., Hurov T. va bosh. / Yuza kundalima. – Toshkent: TANIY, 2022. –320b.
7. Исқоши Сафизааров. Янги Ўзбекистонлик кадрлар улуғланган юрт. – Т.: ИЛМ ЭИП-ЗАКОВАТ МЧЖ, 2023. -209 б.
8. O'zbekiston falsafasi tarixi. Aliqulov X. mas'ul muharrir, mualliflar jamoasi. - Toshkent: Noshir, 2013
9. Sharipov M. Maniq. – Toshkent: 2003
10. Shermatamedova N.A. Gnoseologiya-bilish nazariyasi. – Toshkent: Noshir, 2009
11. Shermatamedova N.A. Borliq va rivojlanish falsafasi. – Toshkent: Noshir, 2018
12. Shermatamedova N.A. Inson falsafasi. – Toshkent: Imovatsiya-Ziyo 2021
13. Shermatamedova N.A. Falsafa. – Toshkent: Idris Abdurauuf nashr, 2021. 633 b.
14. Shermatamedova N.A. Korruptsiyaning sabablari va shakllari//Falsafa va hayot 2019, № B. 39-55.
15. K. S. Guttenplan. J.Horntsy. C. Janavay. Reading. philosophy. Blackwell Publishers Ltd. UK. 2003. R – 341.

Axborot manbalari

1. www.ziyoue.uz
2. www.edu.uz
3. www.google.uz
4. www.gov.uz

Maallif:	Anyar Buranov, Jijimoy-gumanitar fanlar kafedrasi katta o'qituvchisi
E-mail:	musamir.kitoblar@gmail.com
Tashkilot:	Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti, Jijimoy-gumanitar fanlar kafedrasi
Taqrizchilar:	Sattorov V.N. (imzo) Jijimoy-gumanitar fanlar kafedrasi dotsenti, F.a.n. Musayev M.T. (imzo) Respublika Ma'naviyat va ma'rifat markazi huzuridagi Jijimoy-ma'naviy tadqiqotlar instituti bo'lim boshlig'i, siyosiy fanlari doktori (DSc)

Falsafa fani syllabusi Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti O'quv-uslubiy kengashining 2023 yil "___" avgustdagi yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Falsafa fanidan ishchi o'quv dasturi (syllabusi) Jijimoy-gumanitar fanlar kafedrasining 2023 yil ___ avgustdagi I-son yig'ilishida muhokama qilingan va ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqaruv boshlig'i:

Fakultet dekani:

Kafedra mudiri:

Tuzuvchi:

V. Nazarov

B. Elov

I. Aslonov

A. Buranov

